

Diagnosi del barri de la Barceloneta

Districte de Ciutat Vella

Setembre 2010

FUNDACIÓ
ciutat vella
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Ajuntament de Barcelona

Informe elaborat per:

Ajuntament de Barcelona

Direcció d'Usos del Temps

Institut d'Educació

Districte de Ciutat Vella

Fundació Jaume Bofill

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1. Presentació del projecte. Objectius	8
1.2. Com es desplega: fases i metodologia	10
1.3. Característiques del territori	13
2. QUÈ DIUEN ELS AGENTS EDUCATIUS I SOCIALS?	16
2.1. Característiques dels agents educatius i socials	16
2.2. Com es relacionen?	19
2.3. L'oferta d'activitats fora de l'horari escolar	25
3. QUÈ DIUEN LES FAMÍLIES?	28
3.1. La participació en el Debat Familiar	28
3.2. Característiques dels infants i de les seves famílies	28
3.3. La participació en activitats fora de l'horari escolar	29
3.4. Necessitats i preferències de les famílies	36
4. IDEES CLAU	46
5. FONTS D'INFORMACIÓ	48
5.1. Agents educatius i socials entrevistats	48
5.2. Centres escolars participants en l'experiència del Debat Familiar	48
5.3. Annex	49

1. INTRODUCCIÓ

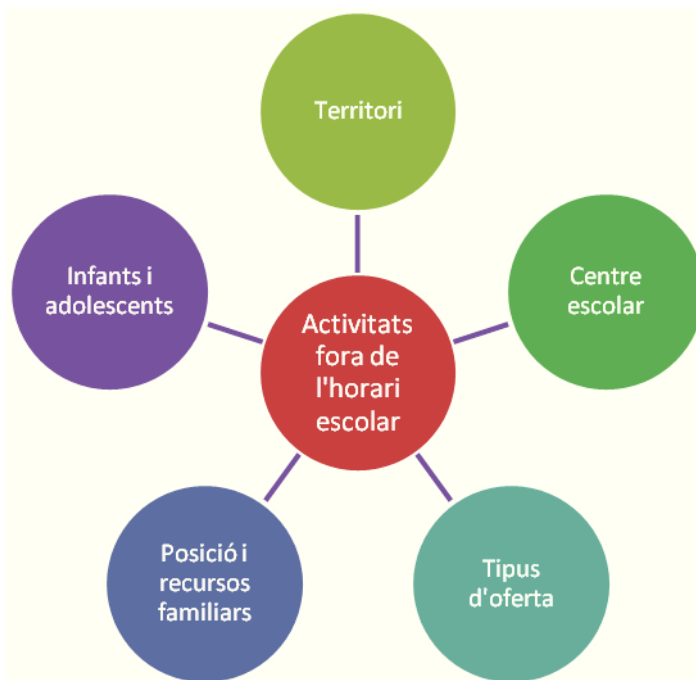
Des de fa uns anys s'estan produint canvis profunds en la nostra societat. Es tracta d'un conjunt de transformacions de caràcter territorial, econòmic, demogràfic i social que estan generant noves realitats familiars i socials, noves necessitats i nous reptes.

Aquest escenari té clares repercussions en la forma d'educar de les famílies i en l'interès creixent en l'oferta d'educació no formal. El resultat és ben clar: les activitats fora de l'horari escolar cada vegada estan adquirint més importància i reconeixement social.

Els motius que expliquen l'emergència de l'educació no formal són molt nombrosos i diversos. Alguns dels factors més destacats són l'increment de la demanda d'espais i de temps per als infants i joves, alhora que progressivament se n'exigeix més qualitat. El desig de donar una educació de qualitat, juntament amb la necessitat de trobar solucions per compatibilitzar els horaris laborals amb els escolars, són les causes principals de l'interès de les famílies per complementar la formació que els seus fills i filles reben a l'escola.

Sabem, però, que no tothom té el mateix tipus de necessitats, mitjans ni preferències, i que la manera com s'organitza el temps fora de l'horari escolar varia molt. La realització d'activitats extraescolars depèn del context social i familiar, i canvia segons les característiques del barri, dels centres escolars, de l'oferta d'activitats, de les famílies i dels infants i joves. Per tant, cal tenir en compte la influència de tots aquests aspectes, sobretot en l'actual context de crisi econòmica, ja que limita tant l'oferta com la demanda d'activitats extraescolars.

Gràfic 1. Condicionants de la participació en activitats fora de l'horari escolar

Conèixer els recursos de què disposen les llars, les estratègies que adopten i les desigualtats que es produeixen, així com les dificultats que tenen els agents promotors a l'hora d'organitzar i dinamitzar l'oferta d'activitats, és cabdal per dissenyar un pla d'acció participat que doni resposta a les necessitats locals.

Aquest informe, per tant, recull les característiques i opinions dels agents educatius i socials i les necessitats i preferències de les famílies del barri de la Barceloneta, al districte de Ciutat Vella.

1.1. Presentació del projecte. Objectius

Temps de barri, temps educatiu compartit és un programa promogut conjuntament entre la Regidoria d'Usos del Temps, l'Institut d'Educació i els Districtes de l'Ajuntament de Barcelona, en col·laboració amb la Fundació Jaume Bofill. Aquest programa té com a objectius dissenyar i aplicar accions per construir uns usos dels temps i uns espais educatius per als infants i adolescents que contribueixin a l'harmonització laboral i familiar de les famílies, amb actuacions que comportin la implicació dels diferents agents que intervenen en l'àmbit educatiu i social (centres educatius, famílies, serveis, entitats...). En concret, es proposa:

- Contribuir a aconseguir que els barris tinguin una oferta d'activitats educatives fora de l'horari escolar que sigui de qualitat i diversificada.
- Promoure accions educatives en el temps de lleure que afavoreixen l'harmonització del temps en família.
- Reforçar el teixit associatiu i el treball en xarxa entre els agents locals.
- Potenciar l'ús educatiu del temps fora de l'horari escolar mitjançant els patis escolars i altres equipaments públics.

El programa es va iniciar l'any 2005 a tres districtes de Barcelona: el districte de Sants-Montjuïc (barris de Sants, Hostafrancs i la Bordeta), el districte de Gràcia (barris de Penitents, la Salut, Vallcarca i el Coll) i el districte de Nou Barris (barri de la Prosperitat).

L'any 2008 s'hi van incorporar nous territoris: la Marina de Port i la Marina del Prat Vermell (districte de Sants-Montjuïc), les Corts i la Maternitat-Sant Ramon (districte de les Corts), Sant Gervasi-Galvany i el Putget i Farró (districte de Sarrià-Sant Gervasi), Camp d'en Grassot i Gràcia Nova (districte de Gràcia), Navas i el Congrés i els Indians (districte de Sant Andreu) i el Clot i Camp de l'Arpa del Clot (districte de Sant Martí).

L'any 2009, continuant amb l'expansió del programa arreu de la ciutat, es va ampliar de nou el nombre de barris participants: el Fort Pienc i la Sagrada Família (districte de l'Eixample), el Guinardó i Baix Guinardó (districte d'Horta-Guinardó), Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona (districte de Nou Barris), Bon Pastor i Baró de Viver (districte de Sant Andreu) i Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau (districte de Sant Martí).

En el decurs del 2009 i el 2010 s'han afegit al projecte els barris següents: la Barceloneta (districte de Ciutat Vella), el Poble Sec i la Font de la Guatlla (districte de Sants-Montjuïc), l'Antiga Esquerra de l'Eixample, la Nova Esquerra de l'Eixample i Sant Antoni (districte de l'Eixample), el Carmel i la Font d'en Fargues (districte d'Horta-Guinardó), Sant Andreu i la

Sagrera (districte de Sant Andreu), les Roquetes i el Verdum (districte de Nou Barris) i el Poblenou i Provençals del Poblenou (districte de Sant Martí).

Aquest document recull els principals resultats de la diagnosi elaborada entre els mesos de novembre i desembre del 2009 i gener del 2010 al barri de la Barceloneta, al districte de Ciutat Vella.

1.2. Com es desplega: fases i metodologia

Temps de barri, temps educatiu compartit és un projecte d'investigació-acció participativa. Aquesta metodologia facilita que el programa esdevingui un projecte col·lectiu, ja que des del moment de la diagnosi implica les persones que hi participen i les predisposa al desenvolupament de les accions futures.

Tot seguit es descriuen les fases en què es desenvolupa el projecte en cadascun dels territoris:

1. **Diagnosi dels agents.**¹ Realització d'una primera aproximació a la realitat de l'educació en el temps de lleure als barris on es desenvolupa el projecte.
2. **Diagnosi dels infants i les famílies. Consulta als infants i a les seves famílies,** mitjançant una metodologia basada en el Debat Familiar, on es convida a reflexionar en el nucli familiar sobre l'educació en el temps de lleure i els usos socials i educatius del temps.
3. **Procés participatiu.** Definició de les propostes d'intervenció a partir de les fases de diagnosi i mitjançant un procés participatiu amb tots els agents educatius i socials.
4. **Disseny i implementació d'accions.** Planificació de propostes en funció dels resultats de les fases prèvies de diagnosi i elaboració de propostes consensuades entre els agents educatius i socials.

L'informe que teniu a les mans respon a les dues primeres fases del projecte: **la diagnosi dels agents i dels infants i les famílies**, i es divideix en dues parts molt diferenciades: *Què diuen els agents educatius i socials?*, elaborada a partir de la realització d'entrevistes amb els diversos agents educatius i socials del territori (centres educatius, AMPA, entitats, serveis, etc.), i *Què diuen les famílies?*, elaborada a partir dels resultats del Debat Familiar.

La posada en marxa d'aquest projecte en tots els territoris esmentats i en el marc de les diverses diagnosis elaborades ens han permès constatar que pràcticament tots els barris de la ciutat comparteixen una sèrie d'elements. Aquesta mirada general encapçala l'apartat *Què diuen els agents educatius i socials?* i posa de manifest les tendències i situacions que es donen de manera global a la ciutat. Aquesta exposició genèrica va seguida d'una mirada més acurada de cada territori, la qual reforça i matisa amb les especificitats pròpies de cada barri el comportament general de la ciutat. Per facilitar-ne la lectura, cadascun d'aquests apartats va precedit del símbol d'una fletxa.

¹ Entenem per «agents educatius i socials» aquelles figures i organitzacions que generen algun tipus d'efecte en l'àmbit de l'educació fora de l'horari escolar, bé a través del disseny i l'execució d'activitats específiques per a infants i joves (*agent directe*), o simplement a través d'una tasca de suport extern –logístic, material, tècnic, etc.– (*agent indirecte*).

Diagnosi dels agents: què diuen els agents educatius i socials?

La diagnosi dels agents s'ha dissenyat prenent l'eix de la participació com a mitjà per assolir uns objectius determinats, i no pas com a finalitat.

Així, s'han dinamitzat diversos grups de debat amb l'objectiu d'iniciar els agents en la dinàmica del treball en xarxa, i s'ha treballat en la detecció conjunta de les necessitats del territori en l'àmbit de l'educació fora de l'horari lectiu.

Els grups de debat han estat formats per agents de tipologia semblant, guiats per la figura d'un dinamitzador que conduïa el debat grupal i feia aflorar els temes plantejats a partir d'un guió de preguntes estructurades. Aquesta metodologia es basa en la convicció que participar vol dir transformar des d'un primer moment les formes de relació entre els diversos actors educatius i socials del territori per crear noves maneres de construcció col·lectiva del barri, de manera que cadascú es responsabilitza en la mesura que pot d'allò que li pertoca, però sempre en col·laboració amb els altres i partint del consens.²

En concret, aquestes sessions de treball tenien els objectius següents:

- Detectar les característiques dels agents, les relacions que estableixen entre ells i les seves potencialitats i necessitats a l'hora d'organitzar activitats.
- Treballar conjuntament les necessitats i recursos del barri amb relació a l'educació fora de l'horari escolar.

Taula 1. Entrevistes grupals i individuals realitzades

Tipus d'agent	Nombre d'agents contactats (entrevistats o participants en els grups de debat)
Centre educatiu	4
AMPA	4
Entitat d'educació en el lleure	2
Servei públic	4
Club o associació esportiva	6
Associació o col·lectiu cultural	1

² També es van fer entrevistes individuals amb els centres educatius i quan els debats en grup no es van poder organitzar per problemes d'agenda.

Totes les persones contactades que generen oferta d'activitats van emplenar un qüestionari que ha permès detectar i caracteritzar la major part de les activitats organitzades pels agents educatius i socials al barri de la Barceloneta.

Per validar la totalitat dels continguts, definir línies d'actuació i prioritzar-les, durant el curs 2009-2010 se celebren sessions participatives amb el conjunt dels agents col·laboradors. Aquesta és una condició necessària per garantir la implicació dels agents educatius i socials al llarg del procés.

Diagnosi dels infants i les famílies: el Debat Familiar

La informació de la diagnosi dels agents es va complementar amb l'opinió de les famílies per tal de conèixer les seves opinions i demandes sobre els temps educatius més enllà de l'horari escolar, així com les seves necessitats pel que fa als usos del temps. Aquesta opinió es va recollir mitjançant el Debat Familiar.

El Debat Familiar és una tècnica utilitzada en metodologies participatives, que pretén extreure dades mesurables de les opinions dels ciutadans envers el tema plantejat. Les opinions recollides, en el cas de ser representatives, poden esdevenir una base sòlida per fer inferències sobre una població més àmplia.

La distribució dels qüestionaris a les famílies es va dur a terme durant el mes de desembre del 2009 gràcies a la implicació dels diferents centres educatius participants.

1.3. Característiques del territori

1.3.1. La Barceloneta: algunes consideracions generals

La Barceloneta és un barri que va néixer guanyant terreny al mar de Barcelona, l'anomenat Arenal. Durant el segle XVIII es va projectar una urbanització d'esquema octogonal amb la finalitat d'acabar amb la desorganització de les construccions de l'Arenal i afrontar l'escassetat d'habitatges a la Barcelona emmurallada, preveure la insuficiència del port medieval i de les seves instal·lacions i també tenir el control militar de la població assentada en un solar d'immillorable posició estratègica.

Fins a mitjan segle XIX, les activitats dels habitants de la Barceloneta es relacionaven essencialment amb el mar: la pesca, les activitats portuàries, la construcció de vaixells de vela i la fabricació i venda dels aparellaments. No va ser fins a la consolidació del procés d'industrialització que, gràcies a l'assentament d'importants indústries del metall, el gas i les construccions navals, va entrar població nova.

Des de l'enderrocament de les muralles de Barcelona i especialment amb la creació de dues línies de tramvies que enllaçaven el centre de la ciutat amb els banys, la Barceloneta industrial i portuària també es va transformar en el balneari de la ciutat. D'aquí engega la manifesta terciarització dels serveis de finals del segle XX (hostaleria, oci, etc.).

1.3.2. Característiques de la població del barri de la Barceloneta

La Barceloneta té una població de 16.351 habitants (dades del 30 de juny del 2009). Això fa que sigui el barri menys poblat del districte de Ciutat Vella. No hi ha gaire densitat de població, ja que majoritàriament és un barri amb edificis de poca alçada.

Segons l'informe elaborat l'any 2006 en el marc del Pla de Desenvolupament Comunitari,³ si analitzem la distribució de la població de la Barceloneta per grans grups d'edat, destaca com

³ Diagnosi de la gent gran de la Barceloneta, any 2006.

a fet rellevant l'elevat pes demogràfic del col·lectiu de persones de més de 65 anys. Atès que el programa *Temps de barri, temps educatiu compartit* s'adreça a infants i joves de 3 a 16 anys, és rellevant assenyalar que a la Barceloneta, tal com indica la taula 3, hi ha 1.810 infants i joves de 0 a 16 anys. Destaca el fet que el 33 % d'aquests corresponen a infants de 0 a 4 anys, mentre que la franja dels 15 als 16 anys només representa el 10 %.

Taula 2. Total d'habitants per barri

Barri	Habitants	% total Ciutat Vella
El Raval	49.315	44,89
El Barri Gòtic	21.045	19,16
La Barceloneta	16.351	14,89
Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	23.136	21,06
Total Ciutat Vella	109.847	100 %

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (30.06.09). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Taula 3. Població infantil i juvenil per edats (de 0 a 16 anys)

Barri	Total	%*	0-4 anys		5-9 anys		10-14 anys		15-16 anys	
			Total	%**	Total	%**	Total	%**	Total	%**
El Raval	6.279	51,0	2.283	36,36	1.700	27,07	1.585	25,24	711	11,32
El Barri Gòtic	1.669	13,5	610	36,55	513	30,74	378	22,65	168	10,07
La Barceloneta	1.810	14,7	607	33,54	519	28,67	496	27,40	188	10,39
Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	2.565	21,0	921	35,91	735	28,65	621	24,21	288	11,23
Total Ciutat Vella	12.323	100,0	4.421	35,88	3.467	28,13	3.080	24,99	1355	11,00

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (30.06.09). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

*Percentatge sobre el total de la població infantil de la Barceloneta

**Percentatge sobre la població total infantil per barri.

La taula 4 posa de manifest les dificultats econòmiques de bona part de les famílies de la Barceloneta. La renda familiar disponible és gairebé tan baixa com la del Raval, i força més inferior que la dels dos altres barris del districte.

Taula 4. Distribució territorial de la renda familiar disponible (RFD)⁴

Barri	Població	Índex RFD (Barcelona = 100)
El Raval	47.431	62,6
El Barri Gòtic	25.556	80,8
La Barceloneta	16.000	65,9
Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	22.649	81,8

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (01.01.08). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Si examinem el lloc de procedència de la població infantil i juvenil de la Barceloneta, una de les dades més rellevants el juny del 2009 és que prop d'una quarta part de la població d'aquesta franja d'edat (25,43 %) ha nascut a l'estranger. Tot i que se situa per sobre de la mitjana de Barcelona, on el percentatge de la població infantil i juvenil estrangera és del 18,37 %, és inferior a la de Ciutat Vella, on prop del 43 % de la població ha nascut fora de l'estat espanyol.

Taula 5. Població infantil i juvenil (de 0 a 19 anys) per nacionalitat

Barri	Total	Estrangera		Espanyola	
		Total	%	Total	%
El Raval	7.584	3.804	50,16	3.780	49,84
El Barri Gòtic	1.986	707	35,60	1.279	64,40
La Barceloneta	2.104	535	25,43	1.569	74,57
Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	3.129	1.206	38,54	1.923	61,46
Total Ciutat Vella	14.803	6.252	42,23	8.551	57,77

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (30.06.09). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

*Percentatge sobre la població total infantil per barri.

⁴ La Renda Familiar Disponible (RFD) per càpita és el volum de renda de què disposen les famílies residents per al consum i l'estalvi, després d'eliminar-ne l'efecte dels impostos que graven les rendes familiars i d'incorporar-hi les transferències rebudes per les famílies procedents del sector públic (prestacions socials) i del sector exterior. El fet que es tracti d'un índex de base 100 significa que l'RFD de tot Barcelona s'iguali a 100 per tal que es pugui comparar fàcilment amb l'RFD de cada barri.

2. QUÈ DIUEN ELS AGENTS EDUCATIUS I SOCIALS?

2.1. Característiques dels agents educatius i socials

A escala de tota la ciutat s'ha constatat que els principals promotors d'oferta d'activitats educatives més enllà de l'horari escolar són, en primer lloc i de manera clarament diferenciada, les AMPA dels centres de primària, seguides de les associacions esportives i culturals i dels serveis i equipaments públics.

- Els centres educatius. Les escoles i els instituts de Barcelona no acostumen a ser els promotors directes de l'oferta que es genera en els seus centres. Per regla general, aquesta tasca recau en les AMPA, amb les quals solen tenir una bona relació. Tot i així, en determinats casos i per motius molt diversos (centres sense AMPA, AMPA febles, decisions d'organitzar l'oferta des de la direcció del centre, etc.) són els centres educatius mateixos els que promouen directament l'oferta d'educació no formal per als seus alumnes. En ambdues situacions s'evidencia la preocupació compartida que cal dotar d'atenció i valor les activitats educatives més enllà de l'horari escolar.

Al barri de la Barceloneta hi ha:

- Tres centres públics (dos de primària i un de secundària) i un centre concertat (primària i secundària), molt a prop els uns dels altres. Tots ells tenen una bona relació amb les AMPA dels centres respectius i comparteixen atenció i criteris quant a les activitats extraescolars.
- Les AMPA. Cal destacar la important tasca que duen a terme les associacions de mares i pares dels CEIP i de les escoles concertades, ja que són les que dinamitzen més activitats per als infants i joves en horari no escolar i, per tant, les que acullen un major nombre d'infants. El fet que les AMPA siguin les principals promotores d'oferta d'activitats vol dir que aquestes es desenvolupen majoritàriament dins de l'escola.

El dinamisme de les AMPA, però, no és homogeni. Algunes AMPA tenen un gran potencial de coordinació i d'activitat, reben molt de suport de les direccions dels centres, hi sintonitzen bé i disposen de capacitat per gestionar activitats, mentre que d'altres són més inactives o reben un escàs suport de les famílies dels centres i tenen més dificultats per poder promoure una oferta diversa. Cal destacar que el diferent nivell de participació de les famílies en les AMPA condiciona el tipus d'oferta que aquestes poden arribar a promoure.

Al barri de la Barceloneta cal observar:

- En general, l'oferta extraescolar gestionada per les AMPA és baixa. Comenten que tenen força dificultats per gestionar el dia a dia de l'entitat, doncs consideren que disposen de pocs recursos econòmics i humans. Tot i així, fan esforços per coordinar-se entre elles (els centres estan a prop els uns dels altres), i és important destacar que totes tenen una bona relació i coordinació amb la direcció dels centres respectius.
- De l'oferta que promouen cal recalcar el volum d'activitats que es fan a l'escola Alexandre Galí: un centre i una AMPA que compten amb una empresa de serveis que gestiona i dinamitza les activitats. La resta, a causa de la seva fragilitat i de les dificultats que manifesten afrontar a l'hora d'implicar les famílies en la gestió d'activitats, genera un volum d'oferta extraescolar inferior. Cal incidir en el fet que la gestió de les activitats educatives fora de l'horari escolar genera un volum de feina que alguns col·lectius sense gaires famílies implicades en el dia a dia tenen dificultats per assumir.
- Les associacions esportives. Són, juntament amb les AMPA, els actors que més quantitat d'oferta generen en els diferents barris de la ciutat. Es tracta d'entitats que promouen l'esport en diferents modalitats (futbol, bàsquet, atletisme, natació, etc.), i que desenvolupen la seva activitat a l'entorn de la pràctica individual i col·lectiva de l'esport infantil i juvenil, sovint de competició. En alguns casos utilitzen equipaments públics i/o escolars per fer les activitats.
 - Al barri de la Barceloneta, una gran part de l'oferta extraescolar que no està gestionada per les AMPA és esportiva. En aquest sentit, cal destacar que el futbol és l'activitat que més oferta genera.
 - L'Associació Esportiva Barceloneta organitza moltes activitats, i les programa a les pistes municipals que també utilitzen l'IES Salvat Papasseit i l'Escola Mediterrània tant per a les activitats del centre com per a les activitats extraescolars.
- Les associacions culturals. Aquestes entitats desenvolupen activitats relacionades amb un àmbit d'acció cultural determinat (dansa, cant coral, tradicions culturals catalanes, etc.) i representen l'espai principal de participació associativa en temps de lleure per part de joves i famílies. Normalment són entitats molt implicades en la dinamització sociocultural del territori (castellers, diables...)
 - Al barri de la Barceloneta, les entitats relacionades amb l'àmbit de la cultura no ofereixen una proposta específica i continuada d'activitats extraescolars per als

infants. En canvi, però, tenen un paper destacat en la dinamització cultural i festiva del barri, la qual afavoreix la creació d'espais de trobada entre els diferents agents del territori (especialment els educatius). Un bon exemple és la Festa dels Cors, que genera un important moviment relacionat amb la percussió, que passa de pares a fills. També cal assenyalar el paper de la Coordinadora de Grups Corals en la dinamització del calendari festiu del barri.

- Les entitats de lleure. Són associacions sense ànim de lucre que organitzen activitats per a infants i joves d'entre 6 i 16 anys, aproximadament, en general els caps de setmana. Les activitats que fan són obertes al barri. En alguns casos, el relleu dels educadors —sovint personal voluntari— i les infraestructures de què disposen no faciliten el desenvolupament de la seva activitat. La major part d'aquestes entitats reben el suport institucional del tercer sector.
 - Al barri de la Barceloneta hi ha dues entitats de lleure, amb realitats molt diverses quant al volum d'infants i les necessitats d'espais i de recursos. No disposen d'espais de trobada comuns, ni tenen projectes compartits.
 - Cal destacar el paper de dues entitats que treballen amb voluntariat i que ofereixen reforç escolar per als infants del barri.
- Els serveis i equipaments públics. A la ciutat hi ha una bona xarxa d'equipaments públics que tenen una programació d'activitats per a infants i joves. Alguns d'aquests serveis organitzen activitats diàries per als infants d'entre 3 i 12 anys, com és el cas de les ludoteques, mentre que d'altres ofereixen programació de tallers (centres cívics) o activitats puntuals i periòdiques (biblioteques). Són serveis i equipaments oberts al barri i proporcionen un nombre elevat i divers d'activitats relacionades sobretot amb l'art, el joc o la lectura.
 - Al barri de la Barceloneta els equipaments són el motor cultural i d'activitat fora de l'horari lectiu, i estan situats al cor del barri, molt a prop dels centres educatius i de les entitats.
 - El centre cívic té un important paper d'enllaç entre els agents socials i associatius del barri i el districte de Ciutat Vella. Dóna suport i fa el seguiment de l'activitat cultural i festiva del barri. Proporciona una oferta cultural significativa, acull entitats del territori i disposa dels únics serveis per a infants i joves que tenen una oferta organitzada, dinamitzada, qualificada i dirigida per professionals. També cal assenyalar el paper del Centre Obert Glamparetas, el qual treballa amb infants

derivats dels serveis socials. En aquest sentit, s'ha de destacar la llarga llista d'espera d'aquests dos serveis, que realitzen les activitats amb una quota anual molt econòmica.

- Cal recalcar el paper de la biblioteca La Fraternitat, la qual ofereix puntualment activitats educatives gratuïtes per a infants i famílies. Cada tarda, aquest espai esdevé un nucli d'atracció per a molts nens i nenes. Els seus professionals ho atribueixen a la gratuïtat dels serveis, però també comenten que la saturació de l'espai dificulta poder garantir un servei d'atenció més acurat, fer més programacions de les que fan, etc.
- Quant als equipaments esportius, situats als extrems del territori, s'ha de destacar que, fora de l'horari lectiu, disposen de poca oferta per a infants, i que, segons els agents entrevistats, els preus de l'oferta que promouen sovint no és a l'abast de totes les famílies del barri. Malgrat això, valoren l'espai de les pistes municipals, ja que sovint les utilitzen diversos agents del barri per fer-hi les seves activitats. És el cas de l'AE Barceloneta, l'Escola Mediterrània, l'IES Salvat Papasseit, els educadors de carrer i altres entitats de Ciutat Vella.
- Els agents assenyalen que un dels condicionants a l'hora d'accedir a les activitats és el preu, però també hi ha altres factors —com ara la tipologia de l'oferta, motivacions atribuïbles a l'edat (cas específic dels més joves), una continuïtat amb les activitats més pròpiament formatives de l'escola, etc.— que ajuden a explicar l'èxit o el fracàs de les diverses propostes educatives que hi ha.

2.2. Com es relacionen?

Als diferents barris de Barcelona on s'ha posat en marxa el programa *Temps de barri, temps educatiu compartit* s'ha detectat que la majoria de les vegades les relacions entre els actors es donen de manera bilateral (per a l'ús d'equipaments, per a la transferència d'usuaris, per a l'organització d'activitats, etc.), i d'altres vegades al si de xarxes formals. Aquestes xarxes solen aglutinar la majoria de les entitats del territori i fomenten el coneixement mutu i l'organització de projectes conjunts i festes. Sovint són perfectament reconegudes pels agents que en formen part, estan ben estructurades (objectius, funcions, mètodes, etc.) i arrelades, disposen de dinàmiques estables de funcionament, i serveixen com a marc de coordinació dels agents locals per a la definició i/o el desenvolupament de determinats projectes comuns.

- Al barri de la Barceloneta cal destacar l'elevat grau de coneixement mutu que hi ha entre els diferents agents educatius i socials. Es tracta d'un territori força petit, en què la majoria dels agents socials es coneixen i es troben puntualment per

organitzar, principalment, activitats relacionades amb el calendari festiu. L'espai del centre cívic facilita molt aquesta relació.

Quant a les xarxes formals cal remarcar el fet que, tot i l'elevat grau de coneixença entre els diferents agents, no hi ha gaires espais consolidats i formalitzats que facilitin el treball conjunt entre les entitats. No obstant això, els plans que al llarg dels darrers anys s'han anat desenvolupant en el marc del barri han generat importants espais i oportunitats de treball compartit entre els agents.

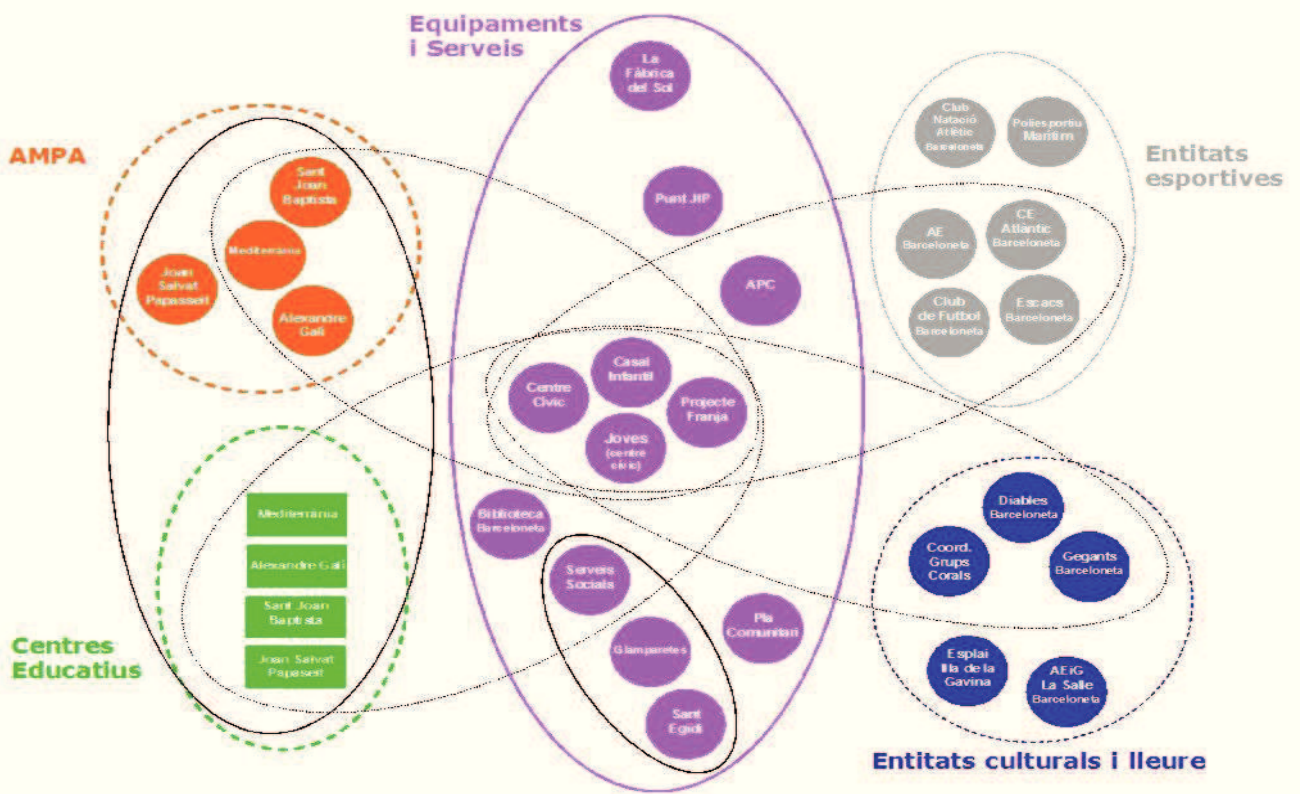
- Pla Comunitari de la Barceloneta (PCB): és un espai de trobada i relació entre les entitats, els veïns i els serveis del barri, i té per objecte millorar-ne la vida comunitària. Atès que la Barceloneta és un barri amb una alta població de gent gran, la línia de treball principal del Pla Comunitari està adreçada a aquest col·lectiu. La Comissió Tècnica està formada per les institucions que lideren el pla, els serveis i les entitats de gent gran de la Barceloneta, així com per l'entitat gestora (Associació Barceloneta Alerta). El pla funciona mitjançant comissions (desenvolupament social, salut, i cultura i oci); en aquests moments s'està treballant per ampliar els eixos temàtics més enllà de la gent gran amb la intenció que el PCB lideri tot el treball comunitari que es porti a terme al barri (dones, joves i infància, etc.).
- Taula d'Infància i Joves de la Barceloneta: es tracta d'un espai de treball per als professionals i serveis, els quals, conjuntament amb les entitats educatives del territori, tracten i dissenyen les estratègies a seguir en matèria d'infants i joves. Aquesta taula té un paper molt important a l'hora de vetllar per l'educació i el benestar dels infants i joves del barri. L'objectiu és que formi part del Pla Comunitari descrit.
- Pla de Barris de la Barceloneta: la gestió del Projecte d'Intervenció Integral de la Barceloneta es duu a terme des de l'Oficina Tècnica del Pla de Barris, que és un espai transversal de treball, participació i col·laboració entre els agents del territori per tal d'activar les actuacions del pla: espai públic, habitatge, medi ambient, equipament comunitari i dinamització econòmica i social (dones, salut, cultura, infants i joves, gent gran...).
- Cal destacar la voluntat de les AMPA dels centres educatius a l'hora de treballar de forma coordinada. Tot i que no s'han dotat d'una estructura legal i formal, pretenen treballar conjuntament com si fossin una coordinadora. Per això participen en la Taula d'Infància i tenen un paper destacat en l'organització del calendari festiu.

- Coordinadora de Grups Corals de la Barceloneta: aglutina tots els grups corals del barri (més de 25 entitats), els quals, si bé només tenen per objecte organitzar la Festa dels Cors un cop l'any, lideren l'organització d'alguns actes del calendari festiu.

- Espais de contacte entre agents educatius i socials

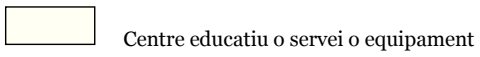
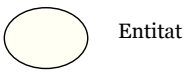
A escala de la ciutat s'ha pogut detectar que, en termes generals, es donen poques dinàmiques de treball compartit entre el sector públic i el privat o el sector escolar-educació fora de l'escola. Per tant, s'observen pocs espais de treball coordinat entre els centres públics i concertats d'un mateix territori o difícilment es visualitzen itineraris i complicitats entre el món educatiu en horari escolar i les propostes d'activitats educatives en horari no escolar.

- A la Barceloneta cal destacar l'existència d'una conscienciació creixent entre els agents d'educació formal i no formal a causa de la necessitat de treballar en comú, des de la coresponsabilitat, per donar un servei integral a la comunitat del territori, també durant l'horari no lectiu. En aquest sentit, les mateixes AMPA estan iniciant un procés de col·laboració i coordinació entre elles per tal d'aglutinar esforços i potenciar les relacions amb l'entorn, en especial amb el centre cívic i amb les entitats que dinamitzen la programació festiva del barri. A més a més, les mateixes direccions dels centres participen en un projecte comú de dansa, en horari escolar, coordinat pels Serveis Educatius.
- Cal destacar la coordinació dels equipaments públics, com ara la biblioteca i el centre cívic, i les direccions dels centres educatius a l'hora de programar activitats específiques per a les escoles. Els equipaments també donen a conèixer la seva programació a través de les escoles i aquestes utilitzen els equipaments públics per fer-hi algunes activitats (extraescolars del Mediterrània i del Salvat Papasseit). D'altra banda, els equipaments són promotors de treball en l'espai públic i organitzen activitats al barri per a joves i públic familiar.
- Finalment cal destacar que l'organització del calendari festiu propicia espais de trobada puntuals entre les entitats del barri, les famílies, els agents educatius (especialment les AMPA) i els equipaments municipals.

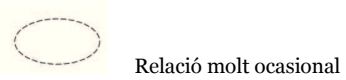

Llegenda:

Nodes:

Intensitat de les relacions:

2.3. L'oferta d'activitats fora de l'horari escolar

Els agents entrevistats a la Barceloneta destaquen l'escassetat d'activitats en horari no escolar i el fet que són poc diverses. Sovint, això es relaciona amb la dificultat per tirar endavant moltes de les activitats a causa dels problemes de les famílies per apuntar els fills i filles a fer activitats quan aquestes tenen un cost elevat. Segons les dades recollides, el total de places ocupades al barri de la Barceloneta és de 637 sobre una població de 1.810 infants i joves.

L'oferta existent, però, arriba a totes les franges d'edat dels joves i infants (de 3 a 16 anys). Les dades facilitades permeten concloure que els sectors de població que disposen de menys activitats al barri són els infants de 3 a 5 anys i els joves de 12 a 16 anys. En aquest darrer cas, els agents entrevistats han assenyalat la necessitat de generar una oferta per als joves més àmplia i millor.

Taula 6. Distribució de places ocupades segons la franja d'edat

Edat	Places ocupades
3 a 5 anys	22,14
6 a 8 anys	27,79
9 a 11 anys	30,77
12 a 16 anys	19,31
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Segons l'oferta recollida entre els agents entrevistats es pot afirmar que la configuració de l'oferta al barri de la Barceloneta és poc diversa. Les activitats gestionades per escoles i entitats estan clarament centrades en l'esport en detriment d'activitats culturals, artístiques o de reforç escolar, que són pràcticament inexistentes.

L'àmbit del lleure és el segon sector que ofereix més possibilitats d'oferta al barri. Es concreta en les activitats, de caràcter gratuït, que desenvolupen el casal infantil, el Projecte Franja i la biblioteca.

Taula 7. Distribució de places ocupades segons el tipus d'activitat

Tipus d'activitat	Places ocupades
Esportiva	48,51
Artística	9,42
Acadèmica	2,04
Educació en el lleure	40,03
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Del total d'activitats que s'ofereixen al barri, més de la meitat les organitzen els equipaments públics i entitats esportives. En aquest cas, a diferència del que passa a molts dels barris que fins ara han participat en la diagnosi del programa, l'activitat no es concentra en els centres escolars. El perfil de les AMPA del barri i la seva feblesa quant a les possibilitats de gestionar oferta condicionen clarament aquesta dada. En canvi, el volum de feina que gestionen els equipaments públics i el cost reduït d'aquestes activitats fan que bona part de les famílies els tinguin com a referents en l'àmbit de l'educació més enllà de l'escola.

Taula 8. Distribució de places ocupades segons el tipus d'agent

Tipus d'agent	Places ocupades
Serveis públics	30,77
Associacions esportives	23,55
Entitats d'educació en el lleure	9,26
Associacions culturals	0
AMPA	36,42
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

El major nombre de places ocupades entre els infants de 3 a 6 anys té lloc, principalment, en les activitats esportives i d'educació en el lleure, totes dues amb un 31,2 % d'ocupació, seguides de les artístiques (28,37 %). Per tant, en aquesta franja el tipus d'oferta queda molt repartida entre aquestes tres tipologies d'activitats.

Entre els infants de 6 a 8 anys i de 9 a 11 anys, l'oferta es divideix clarament entre activitats esportives (més d'un 50 %) i de lleure (gairebé un 40 %). Entre els joves de 12 a 16 anys, la distribució de les places ocupades també es reparteix entre les esportives (55,22 %) i les de lleure (44,72 %), però aquest cop la tendència s'inverteix. Cal destacar que l'oferta d'activitats artístiques només s'adreça, pràcticament, a nens i nenes de 3 a 6 anys i és inexistente per a la franja de joves. L'oferta d'activitats acadèmiques gairebé no té cap incidència a la Barceloneta.

Taula 9. Edat dels participants segons el tipus d'activitat

Tipus d'activitat	3 a 5	6 a 8	9 a 11	12 a 16
Esportiva	31,21	54,80	57,65	44,72
Artística	28,37	5,65	5,10	0
Acadèmica	9,22	0	0	0
Educació en el lleure	31,21	39,55	37,24	55,28
Total	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

L'anàlisi de les dades demostra el predomini de les AMPA a l'hora d'oferir activitats per als més petits i la disminució d'aquesta oferta amb l'edat, fins al punt que no n'hi ha cap per als joves de 12 a 16 anys. En canvi, amb les associacions esportives passa tot el contrari: no ofereixen activitats per als més petits i l'oferta augmenta a mesura que els infants es fan grans.

Quant a les activitats que s'oferixen des dels equipaments públics, són ocupades pels infants i joves de les diferents edats en percentatges molt semblants.

Taula 10. Edat dels participants segons el tipus d'agent⁵

Tipus d'agent	3 a 5	6 a 8	9 a 11	12 a 16
Serveis públics	29,08	31,07	30,10	33,33
Associacions esportives	0	23,16	27,55	44,72
Entitats d'educació en el lleure	2,13	8,47	7,14	21,95
AMPA	68,79	37,29	35,20	0
Total	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Cal destacar un nombre significatiu d'activitats puntuals gratuïtes (que no tenen la periodicitat d'un curs escolar) organitzades entre setmana i el cap de setmana pel centre cívic i la biblioteca. Aquestes activitats també acullen un nombre important de famílies del barri. Un exemple molt significatiu és la setmana del circ.

⁵ En aquesta taula els centres educatius i les associacions no es referencien com a tipus d'agents, atès que no disposem de dades que ens permetin quantificar cap activitat organitzada directament per ells.

3. QUÈ DIUEN LES FAMÍLIES?

3.1. La participació en el Debat Familiar⁶

En total, tres centres escolars del barri de la Barceloneta han participat en l'experiència i han distribuït els qüestionaris entre els seus alumnes de primària. Dels tres centres participants, dos són de titularitat pública i el tercer és un centre concertat.

Dels 485 alumnes matriculats als centres escolars participants, 239 han retornat el qüestionari contestat. Això representa una participació del 49,3 %, xifra molt elevada si es tenen en compte altres experiències similars.

3.2. Característiques dels infants i de les seves famílies

El conjunt d'infants que han contestat el qüestionari està format per un percentatge més elevat de noies (56,5 %) que de nois (43,5 %). Pel que fa al cicle educatiu, el 42,5 % estan cursant el cicle inicial, el 28,5 % el mitjà i el 29,0 % el superior.

Respecte al lloc de naixement, el 14,6 % dels infants participants són d'origen estranger, i en destaquen els nascuts a Amèrica (8,6 %).

Les famílies enquestades són poc nombroses, atès que el 45,1 % estan formades per quatre membres i el 22,8 % per tres persones. Aquestes dades expliquen que la meitat dels infants només tinguin un germà o germana, i que un de cada tres sigui fill/a únic.

Pel que fa a l'estatus socioeconòmic, la major part dels pares tenen estudis primaris, ocupen categories professionals baixes (operari, oficial...) i treballen jornades de més de 40 hores. Amb tot, en el moment de fer l'enquesta el 18 % van declarar que no treballaven. Entre les mares també són majoria les que tenen estudis primaris i, malgrat que prop del 40 % no treballaven quan van ser enquestades, les que tenen una feina remunerada ocupen categories professionals baixes i fan jornades d'entre 30 i 40 hores.

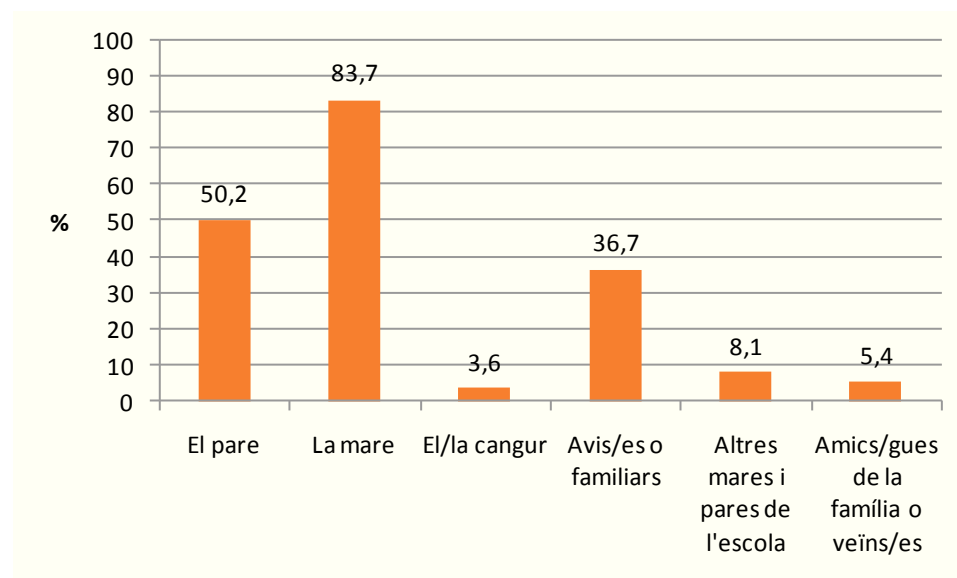
L'organització familiar i l'acompanyament als centres educatius

El 91,3 % dels infants tenen una persona que els recull a la sortida de l'escola i que els acompanya a casa. Habitualment, aquesta persona és algun membre de la família i en vuit de cada deu casos és la mare qui fa aquesta tasca. Els pares la fan força menys sovint i només la

⁶ Nota per al lector/a: tot seguit s'exposen els resultats de l'estudi elaborat a partir del Debat Familiar. No obstant això, per tal de facilitar-ne la lectura i comprensió, només s'han inclòs les taules i els gràfics més indispensables; la resta es pot consultar a l'Annex. Els resultats s'expressen en percentatges.

meitat la fa alguna vegada. Els altres familiars, avis i àvies, fan aquest acompanyament en una tercera part dels casos. El recurs a cangurs és força menys freqüent que l'ajuda d'altres pares i mares de l'escola o d'amics/gues de la família.

Gràfic 2. Acompanyament dels fills/es a casa (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del debat familiar.

La necessitat de recórrer a altres persones per acompanyar els nois i noies a casa és especialment significativa quan els pares, i sobretot les mares, arriben a casa més enllà de les 18 hores. En aquests casos, el recurs als avis i àvies és majoritari, mentre que la contractació de cangurs es dona entre les persones amb un estatus social més elevat.

3.3. La participació en activitats fora de l'horari escolar

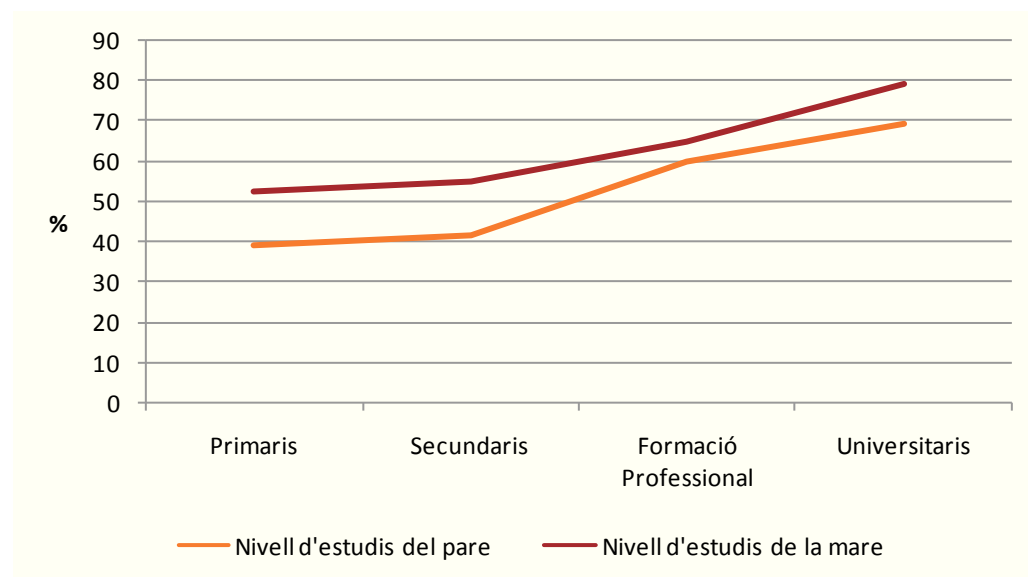
El 59,8 % dels infants de la Barceloneta fan alguna activitat fora de l'horari escolar.

La manera d'organitzar el temps fora de l'horari escolar i el tipus de participació en les activitats extraescolars depenen de múltiples factors, en especial de les característiques i dels recursos familiars, de l'horari laboral dels progenitors i del seu nivell cultural.

En el cas del barri de la Barceloneta, la realització d'aquest tipus d'activitats és menys freqüent que en altres barris de la ciutat, fet que s'explica fonamentalment per la realitat socioeconòmica d'aquest territori, sobretot a causa de l'elevat percentatge de persones que en el moment de realitzar el Debat Familiar van declarar que no estaven treballant.

Si analitzem aquesta dada amb més profunditat, trobem diferències significatives segons l'estatus social dels pares i mares. Un indicador és el nivell d'estudis, que reflecteix que els fills i filles de pares i mares amb estudis secundaris i universitaris tenen una participació superior en activitats extraescolars. Malgrat que la major part de la població valora la importància d'aquestes activitats per a l'educació dels infants, les persones de classe mitjana i alta —sobretot les que tenen un nivell d'estudis elevat— són les que estan més interessades a complementar la formació escolar dels seus fills i filles.

Gràfic 3. Participació en activitats extraescolars segons el nivell d'estudis del pare i la mare (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Un altre indicador és la capacitat econòmica de la llar: la realització d'activitats augmenta d'acord amb la categoria professional dels progenitors. En definitiva, la posició socioeconòmica de les famílies condiciona la seva capacitat per pagar activitats extraescolars.

En aquest mateix sentit, la participació dels nois i noies pertanyents a famílies més nombroses és inferior a la de la resta, possiblement perquè tenen més dificultats per assumir el cost de les activitats extraescolars de tots els fills i filles. També és més baixa entre els infants nascuts a l'estranger o entre els fills i filles de pares estrangers.

Ara bé, la capacitat econòmica no és l'únic aspecte familiar rellevant. També ho és la necessitat d'utilitzar les activitats extraescolars com a recurs de compatibilització dels horaris escolars i laborals. Les dades demostren que, efectivament, la taxa de realització d'activitats fora de l'horari escolar augmenta substancialment quan el pare o la mare treballen a jornada

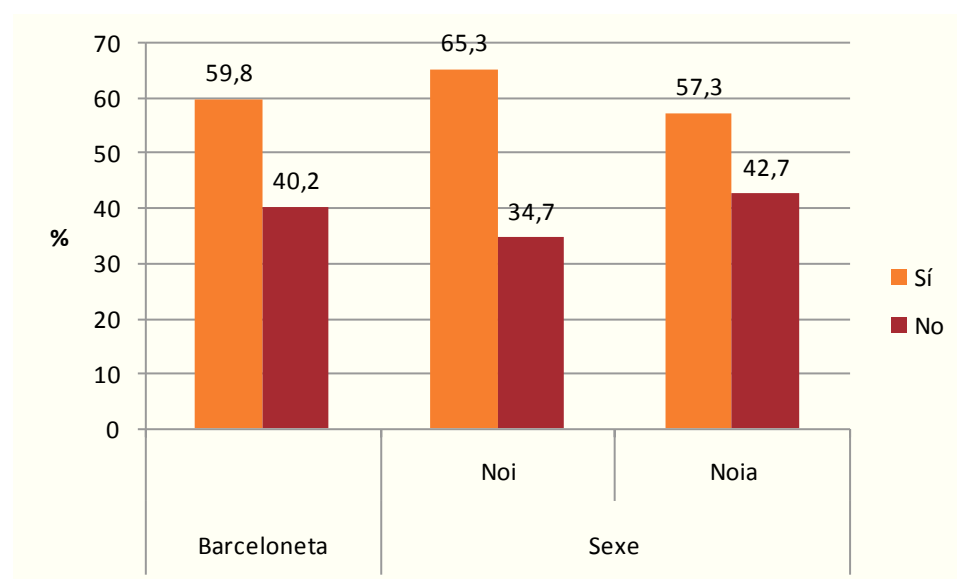
completa. És més, quan els pares, o sobretot les mares, fan jornades extenses o arriben a casa més enllà de les 18 hores, és més freqüent que els seus fills i filles realitzin activitats extraescolars.

Aquestes xifres confirmen que la possibilitat de fer activitats depèn de la situació econòmica i laboral de cada llar. Amb tot, segons es veurà més endavant, la major part de les famílies voldrien complementar la formació que els seus fills i filles reben a l'escola.

A banda de la influència de les característiques dels pares i mares, també és interessant observar que la realització d'activitats varia entre els infants mateixos. Tal com ja s'ha constatat en altres recerques, els nois i les noies usen el temps de lleure de manera diferent. Una mostra n'és el fet que les noies (57,3 %) fan menys activitats fora de l'horari escolar que els nois (65,3 %).

Finalment, cal assenyalar que els infants dels centres concertats fan més activitats fora de l'horari lectiu que els dels centres públics (73,6 % vs. 53,9 %).

Gràfic 4. Participació en activitats extraescolars segons el sexe (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

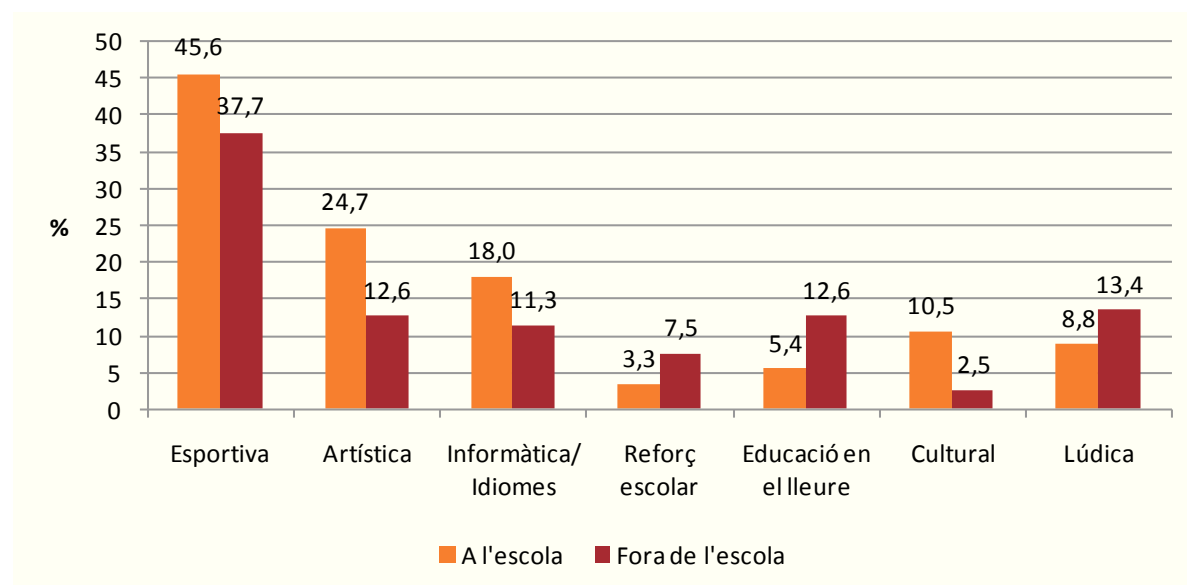
En resum, el perfil dels infants que fan més activitats extraescolars correspon als nois, nascuts a Catalunya, de pares i mares amb un nivell educatiu mitjà i alt i amb jornades laborals completes.

Els tipus d'activitats i el lloc de realització

Les activitats extraescolars es realitzen a l'escola i a fora de l'escola en un percentatge similar. L'activitat més estesa és l'esportiva (45,6 % a l'escola i 37,7 % a fora), seguida de les disciplines artístiques (24,7 % i 12,6%, respectivament), i informàtica i idiomes (18,0 % i 11,3 %).

Tot i les similituds, la realització d'activitats a fora de l'escola respon a la necessitat de disposar d'un ventall d'activitats més diverses, com ara reforç escolar, educació en el lleure i activitats lúdiques.

Gràfic 5. Tipus d'activitat i espai de realització (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Es detecten diferències importants en els tipus d'activitats realitzades per part dels nois i de les noies. La menor participació de les noies en activitats extraescolars i la pràctica d'activitats diferents confirma que, com ja s'ha evidenciat en estudis anteriors, les diferències entre els nois i les noies es generen en les edats primerenques. Les dades obtingudes són el reflex d'uns hàbits que reproduïxen uns estereotips de gènere tradicionals: les noies tendeixen a dedicar més temps a les activitats de caràcter artístic i cultural, i els nois a la pràctica esportiva.

Taula 11. Tipus d'activitat i espai de realització segons el sexe (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Nois	Noies	Nois	Noies
Esportiva	61,4	32,1	48,5	27,5
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	12,9	32,8	3,0	19,1
Informàtica, idiomes	19,8	17,6	11,9	9,9
Reforç escolar	5,0	2,3	9,9	6,1
Educació en el lleure	4,0	6,9	12,9	13,0
Cultural (castellers, banda de música, coral)	5,9	13,0	0,0	3,1
Lúdica	9,9	8,4	12,9	13,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

En cada edat es fan activitats diferents. Malgrat que predomina l'esport, quan els infants es fan més grans es diversifiquen els tipus d'activitats. Per això, a mesura que els infants creixen, augmenta el percentatge dels que fan activitats a fora de l'escola. Aquesta pauta es dona en especial en les activitats artístiques, d'informàtica i idiomes i culturals.

Pel que fa a les característiques de les famílies, abans s'ha comentat que la seva posició econòmica és determinant a l'hora de poder pagar o no activitats extraescolars. És més, la realització d'activitats fora de l'escola és més freqüent a les llars on els pares i les mares tenen un nivell d'estudis superior o ocupen una categoria professional alta.

El temps dedicat a les activitats fora de l'horari escolar

De mitjana es fan activitats extraescolars 2,8 dies a la setmana. Les activitats es fan majoritàriament entre el dilluns i el divendres. Durant el cap de setmana també hi ha un volum gran d'activitats, especialment el dissabte al matí i fora del centre escolar (destaquen les esportives, les culturals i les d'educació en el lleure).

Taula 12. Dies de la setmana de les activitats segons el sexe (% de resposta múltiple)

	Barceloneta	Sexe	
		Nois	Noies
Dilluns	42,0	39,2	43,5
Dimarts	50,6	68,4	37,0
Dimecres	53,4	53,2	54,3
Dijous	47,7	64,6	33,7
Divendres	46,0	46,8	47,8
Dissabte	27,8	30,4	23,9
Diumenge	11,9	8,9	12,0

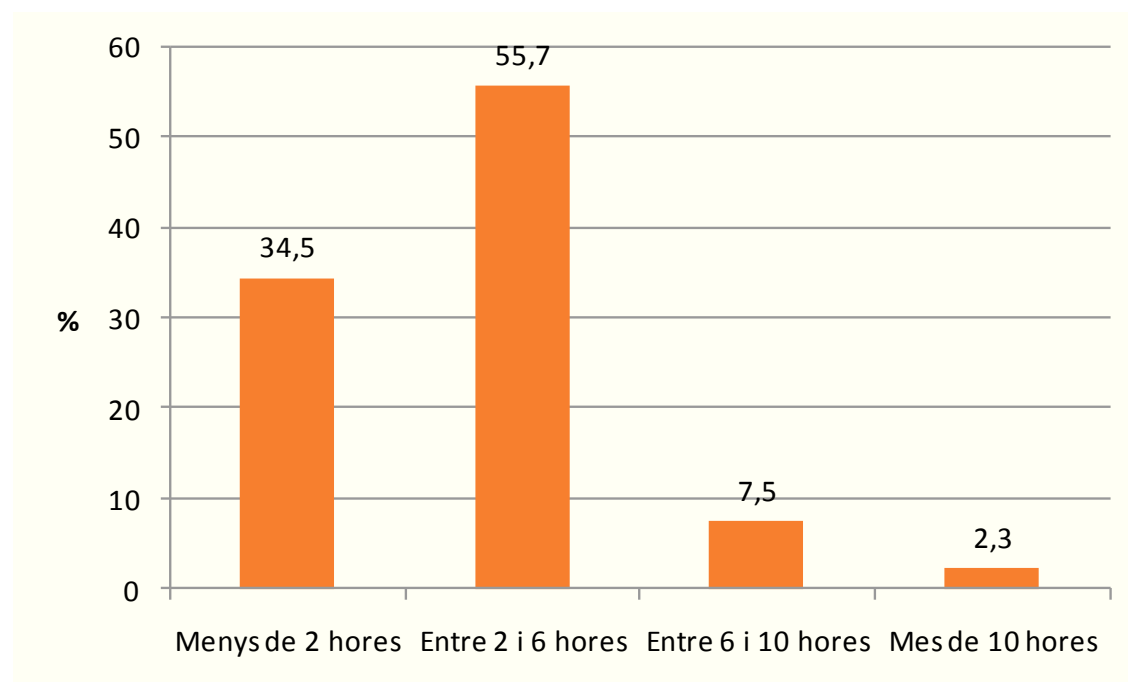
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

La concentració d'activitats de dilluns a divendres es dona tant entre els nois com entre les noies. Tot i així, ells acostumen a fer més activitats el cap de setmana que no pas elles, ja que aquests dies hi ha molta activitat esportiva.

Pel que fa a l'edat, els infants més petits concentren les activitats en els dies laborables. A partir dels 8 anys comença a augmentar la realització d'activitats en cap de setmana.

Quant al temps de dedicació a les activitats extraescolars, majoritàriament és d'entre 2 i 6 hores setmanals. Els infants que hi destinen més temps són els que cursen el cicle mitjà de primària.

Gràfic 6. Temps dedicat a les activitats extraescolars (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

El temps invertit a fer activitats extraescolars està estretament vinculat amb la realitat familiar i el tipus de recursos econòmics, socials i temporals de què es disposa.

En aquest sentit, les dades assenyalen una estratègia familiar clarament relacionada amb les dificultats quotidianes de compatibilització horària: la realització d'activitats extraescolars és més intensa —en dies i hores— a les llars on la mare treballa a jornada completa i, sobretot, quan no arriba a casa fins més enllà de les 18 hores.

Les activitats i la participació de les famílies

La relació de les famílies amb l'escola i el seu grau d'implicació en la dinamització del centre esdevé un element fonamental per explicar la participació dels seus fills i filles en l'oferta d'activitats fora de l'horari escolar. Les famílies més implicades també són les que participen més en les activitats extraescolars.

La implicació dels pares i mares en les AMPA és relativament baixa, atès que el 71,6 % de les famílies declaren que hi participen poc o mai. Això es dona en un context general de molt baixa participació en activitats associatives, ja que el 91,4 % de les famílies pràcticament no participen mai en associacions culturals, veïnals ni solidàries.

La seva implicació és superior quan es tracta de reunions convocades per l'escola, en què l'assistència habitual és del 68,5 %.

Els pares i mares amb estudis superiors participen en les activitats i reunions de les AMPA i de les escoles amb més freqüència que la resta.

Taula 13. Grau de participació (%)

	Associacions culturals, veïnals, etc. de la ciutat	Assistència a les reunions convocades per l'escola	Participació en les activitats de l'AMPA
Molt	1,8	52,7	9,5
Bastant	6,8	15,8	18,9
Poc	30,0	27,5	39,6
Mai o quasi mai	61,4	4,1	32,0
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

La informació sobre les activitats

El 80,5 % de les famílies consideren que estan força ben informades de les activitats que es fan a les escoles fora de l'horari escolar. El nivell d'informació sobre les activitats que es fan fora de l'àmbit escolar és menor, i només el 56,6 % de les famílies afirmen que n'estan ben informades.

Taula 14. S'està ben informat de les activitats extraescolars? (%)

	De l'escola	De fora de l'escola
Totalment d'acord	35,3	29,0
Força d'acord	45,2	27,6
Poc d'acord	15,8	28,1
Gens d'acord	3,6	15,4
Total	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

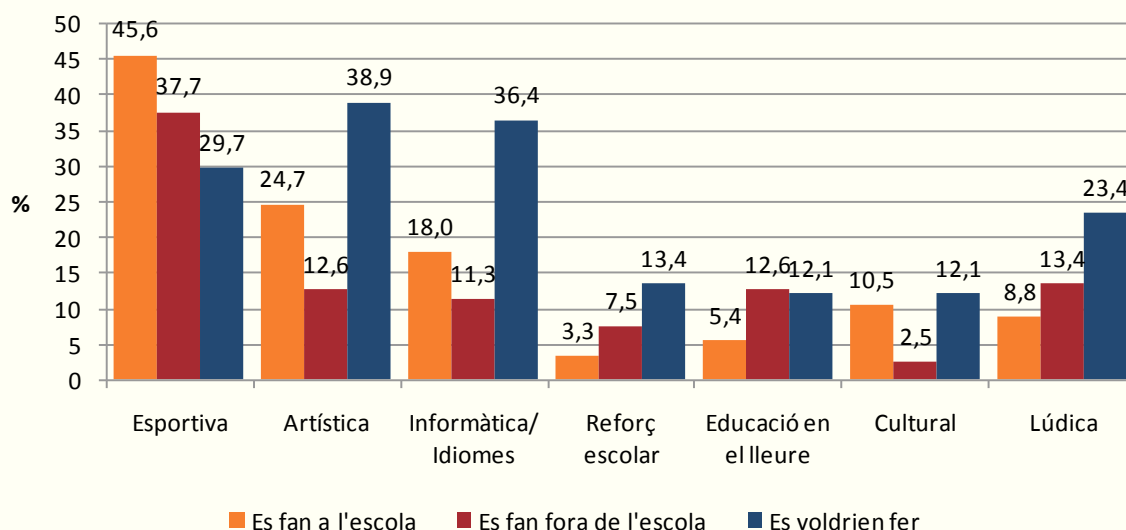
És rellevant observar que les llars que disposen de més informació són les que ja participen d'alguna manera en les activitats extraescolars, la qual cosa vol dir que s'han interessat per l'oferta existent.

3.4. Necessitats i preferències de les famílies

Les activitats que es voldrien fer

Tot i que sis de cada deu infants fan alguna activitat fora de l'horari escolar, la demanda d'activitats continua sent elevada. El 90,4 % dels infants farien alguna activitat extraescolar que actualment no fan. En aquest sentit, les activitats més sol·licitades són les artístiques, les d'informàtica i idiomes i les esportives, que coincideixen amb les activitats més freqüents.

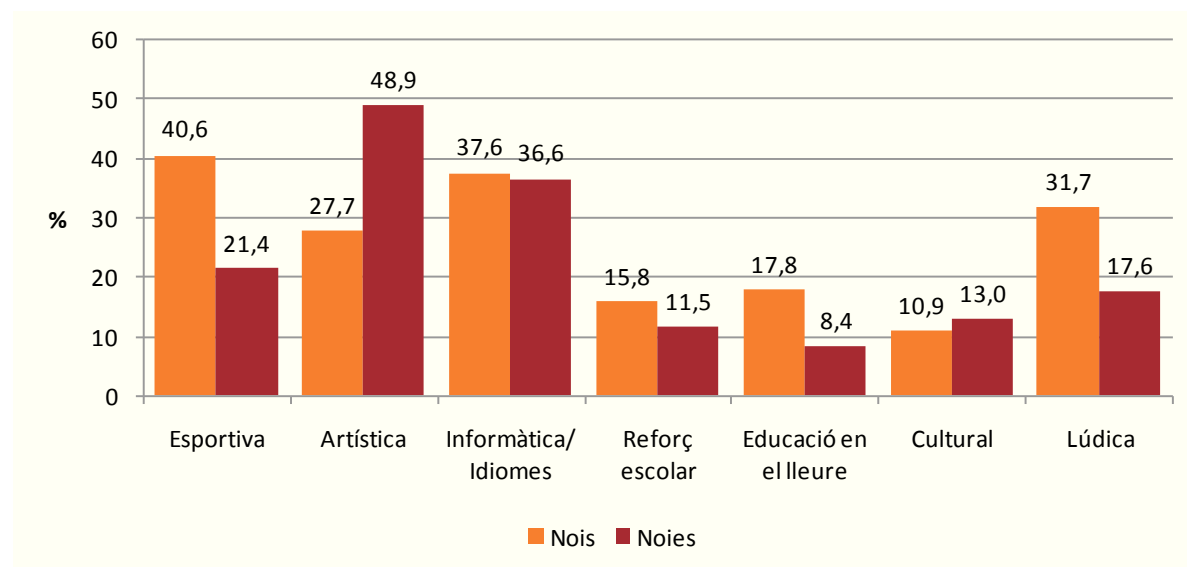
Gràfic 7. Les activitats que es fan i les que es voldrien fer (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Tal com s'ha vist anteriorment, les noies fan menys activitats extraescolars que no pas els nois, però a la vegada estan més interessades a fer-ne alguna, especialment de caire artístic. També demanen fer activitats esportives, d'informàtica i idiomes i activitats lúdiques. Els nois sol·liciten més activitats d'informàtica i idiomes, esportives i lúdiques.

Gràfic 8. Activitats extraescolars que es voldrien fer segons el sexe (%)

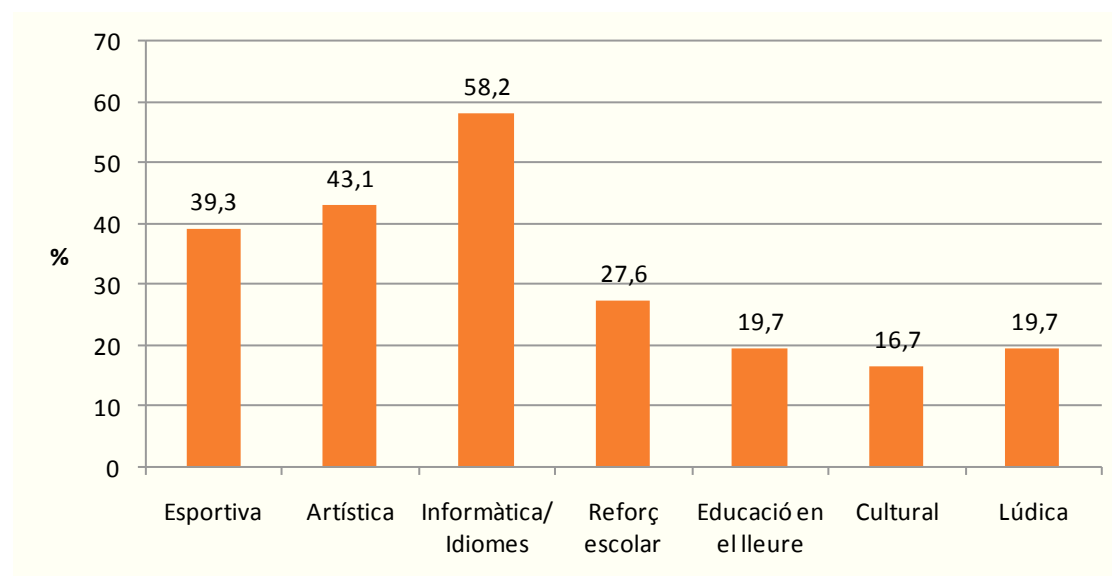

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Necessitats d'informació

El 90,0% de les famílies voldrien rebre més informació sobre alguna activitat extraescolar. Les més sol·licitades són les d'informàtica i idiomes, les artístiques i les esportives, que també coincideixen amb les activitats en què la participació és més elevada, tot i que també hi ha molt d'interès pel reforç escolar.

Gràfic 9. Activitats extraescolars sobre les quals es voldria tenir més informació (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Una vegada més es constaten certes diferències de gènere en les demandes. Malgrat que l'activitat sobre la qual es vol tenir informació —informàtica i idiomes— coincideix per als nois i les noies, les famílies sol·liciten amb més freqüència informació sobre activitats esportives per als nois i sobre activitats artístiques per a les noies.

Les preferències d'horaris de les activitats

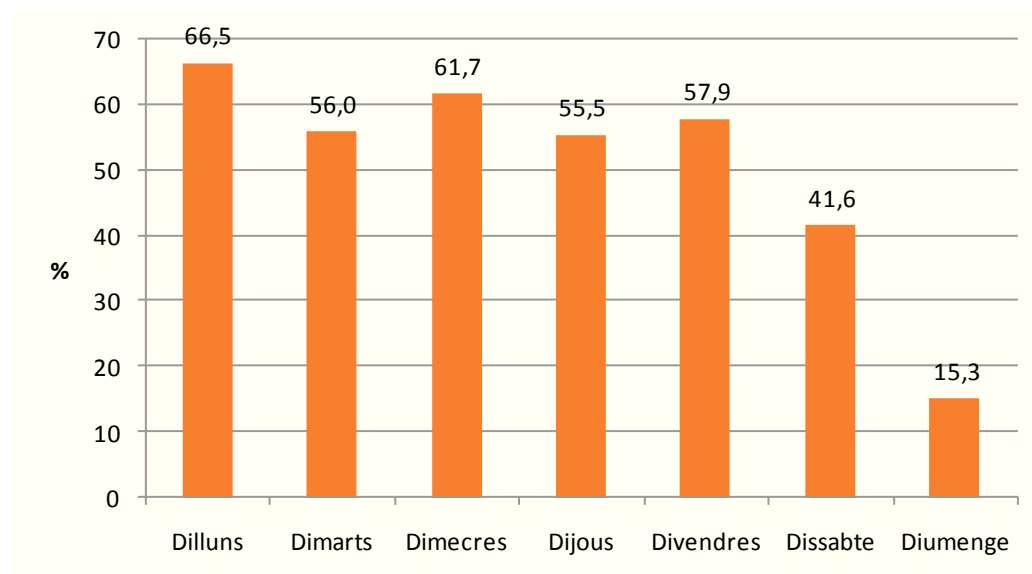
Els dies preferits per fer les activitats extraescolars són de dilluns a divendres. L'horari preferent per a les activitats és entre les 16.30 i les 18.00 hores.

La demanda de més activitats de dilluns a divendres coincideix amb els dies en què es fan més activitats extraescolars. Això significa que l'oferta actual s'adequa a les preferències de les famílies, però se'n demana més volum.

Pel que fa als caps de setmana, la demanda d'activitats en dissabte també és força elevada, mentre que el diumenge és el dia menys sol·licitat.

Un dels resultats més rellevants de l'enquesta és que els dies laborables hi ha una demanda superior d'activitats per als infants més petits, mentre que els caps de setmana se sol·licita una oferta més àmplia per als més grans.

Gràfic 10. Dies de la setmana en què es voldria tenir més oferta d'activitats extraescolars per als fills/es (% de resposta múltiple)

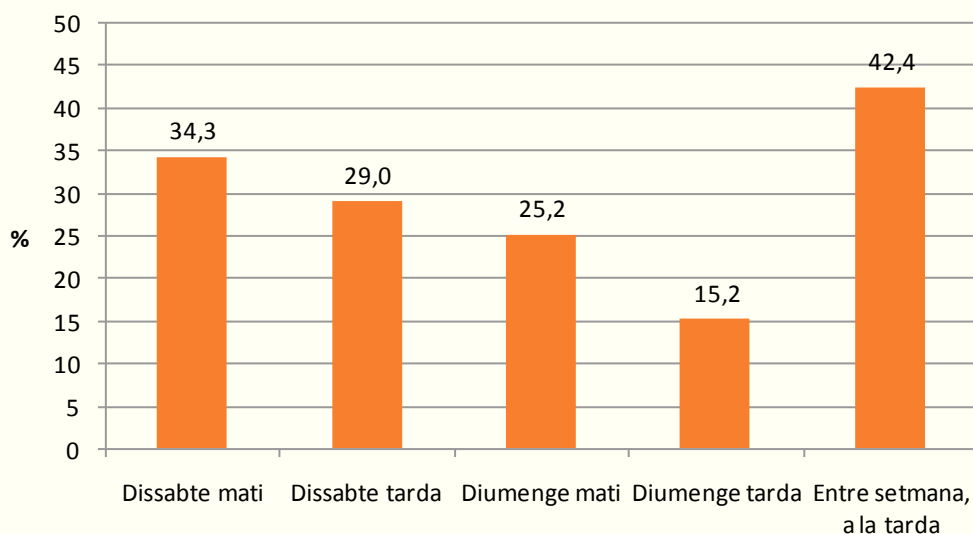
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Els horaris més sol·licitats també varien en funció de l'edat: així, pel que fa als infants més petits, la franja més sol·licitada és de les 16.30 a les 18.00 hores, mentre que per als més grans és la compresa entre les 18.00 i les 20.00 hores. Quant als caps de setmana, no hi ha diferències en els horaris preferits segons l'edat.

Les preferències horàries dels nois i les noies són molt similars. L'aspecte que més influeix en la tria d'horaris és la jornada laboral dels pares i les mares: com més augmenten les hores dedicades al treball remunerat, sobretot quan s'arriba a casa després de les 18 hores, més elevat és l'interès per fer les activitats en dies laborables.

Pel que fa a les activitats realitzades en família, les franges horàries més sol·licitades són entre setmana a la tarda (en especial quan algun dels dos progenitors no treballa o ho fa a jornada parcial) i el dissabte al matí (quan treballen a jornada completa o tornen a casa a mitja tarda). A mesura que els infants es fan grans, la demanda d'activitats familiars és menor.

Gràfic 11. Horaris en què es voldria disposar de més activitats familiars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

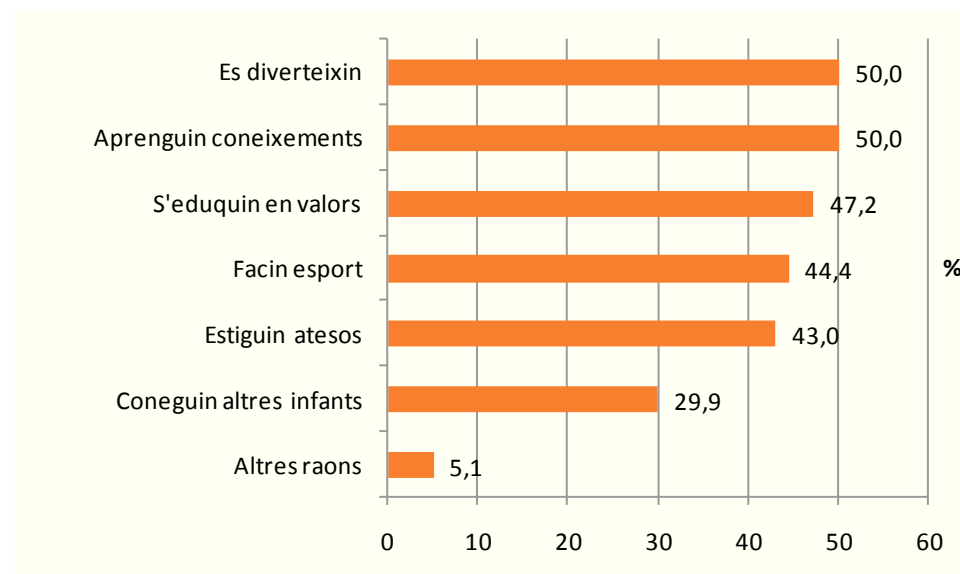
Valoració de les activitats

Al llarg de l'informe s'ha anat veient que la manera d'omplir el temps fora de l'horari escolar respon a nombroses circumstàncies estretament lligades entre elles. Això es reflecteix clarament en l'enumeració dels motius pels quals els pares i mares decideixen apuntar els seus fills i filles a fer activitats extraescolars. La llista de motius argumentats per les famílies participants en el Debat Familiar és molt diversa.

Les famílies consideren que les activitats extraescolars han de tenir un caràcter formatiu i de relació social. Els motius més reiterats són la possibilitat de diversió i d'aprendre coneixements (ambdós amb el 50 %). No obstant això, també es valora que els infants es formin en valors, que facin esport i que es relacionin amb altres nens i nenes. Aquestes dades posen de manifest l'interès de les famílies per la dimensió educativa i de socialització de les activitats que els seus fills i filles realitzen fora de l'horari escolar.

La necessitat de cura apareix, juntament amb els aspectes formatius, com el motiu principal en el 43,0 % de les famílies.

Gràfic 12. Motius per portar els fills/es a fer activitats extraescolars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Cal assenyalar que la necessitat de cura també és un argument molt comú a les llars on la mare treballa a jornada completa o arriba a casa més enllà de les 18 hores, a les monoparentals i a les d'origen estranger, que en aquest sentit experimenten més dificultats per aconseguir que algú els ajudi en la cura dels fills i filles (bé perquè no disposen de prou xarxa o suport familiar, o perquè no poden pagar un cangur).

Motius pels quals no es fan activitats fora de l'horari lectiu

L'enquesta demostra que la realització d'activitats extraescolars depèn de moltes circumstàncies. En conseqüència, podríem pensar que no fer activitats fora de l'horari lectiu també respon a motius molt diversos.

Per tal de contrastar-ho hem preguntat directament les raons per les quals no es realitzen activitats fora de l'horari lectiu, i la resposta és molt clara: prevalen els motius econòmics, si bé les raons són múltiples i difereixen segons les característiques familiars. Vegem-ho.

Per a les famílies de la Barceloneta, la raó principal és de caire econòmic. El 61,3 % de les que no fan activitats extraescolars consideren que són massa cares. Aprofundint en aquesta dada es constata que el cost de les activitats és un argument molt freqüent entre la població amb menys recursos econòmics, en especial entre les persones sense feina i la població estrangera.

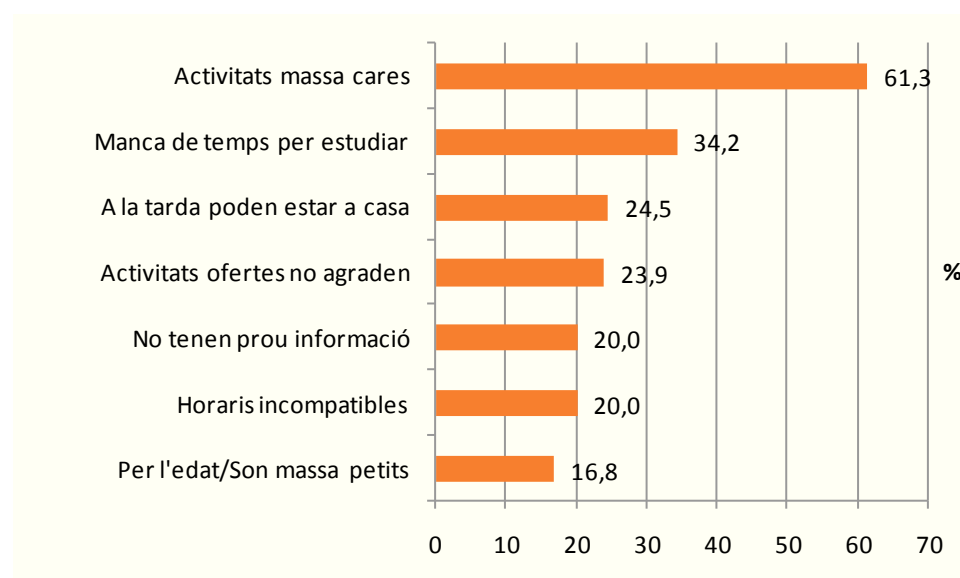
La necessitat de dedicar temps a altres activitats, sobretot a estudiar, és el segon motiu argumentat amb més freqüència (34,2 %) i s'incrementa a mesura que augmenta l'edat.

Després destaquen els motius vinculats amb la conciliació: bé perquè a la tarda el pare o la mare poden estar a casa (24,5 %) o perquè tenen dificultats per compatibilitzar els horaris (20,0 %).

El 23,9 % no en fan perquè no els agrada l'oferta i l'altre 20,0 % perquè no tenen prou informació.

Finalment, el 16,8 % no realitzen activitats perquè els infants encara són massa petits.

Gràfic 13. Motius pels quals no es fan activitats extraescolars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Demandes de millora de les activitats fora de l'horari lectiu

Un altre aspecte valorat en el Debat Familiar és la demanda de millores que les famílies farien a les escoles, a les entitats del barri o als responsables polítics. La demanda més freqüent està vinculada amb el cost de les activitats: el 71,2 % demanen que les activitats tinguin un cost més assequible. Aquesta és la demanda majoritària en tots els tipus de llars enquestades, independentment de la seva posició social.

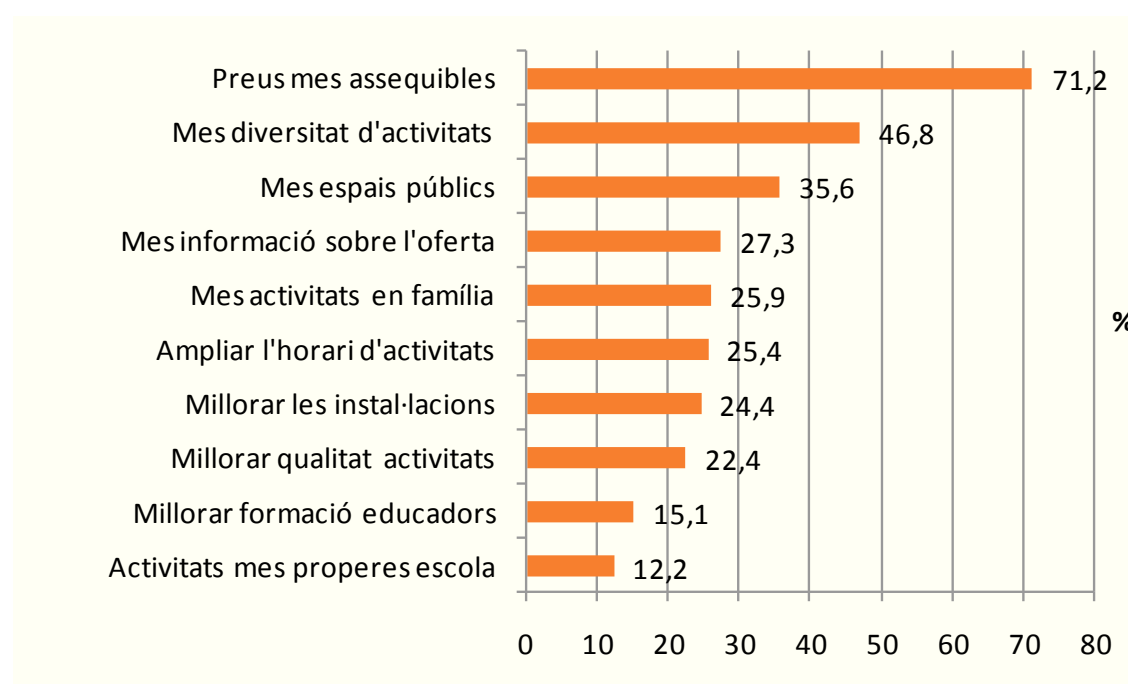
En segon lloc es demana més diversitat d'activitats (46,8 %) i d'espais públics (35,6 %). També hi ha una demanda elevada d'activitats en família (25,9 %).

Una quarta part voldrien horaris més amplis i el 12,2 % voldrien tenir activitats més a prop de l'escola.

També hi ha sol·licituds dirigides a la millora de l'oferta existent, ja sigui de les instal·lacions (24,4 %), de la qualitat de les activitats (22,4 %) o de la formació dels educadors/es (15,1 %).

Finalment, destaca el percentatge de famílies que demanen més informació sobre les activitats existents: una quarta part voldrien rebre més informació.

Gràfic 14. Aspectes a millorar de l'oferta d'activitats extraescolars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

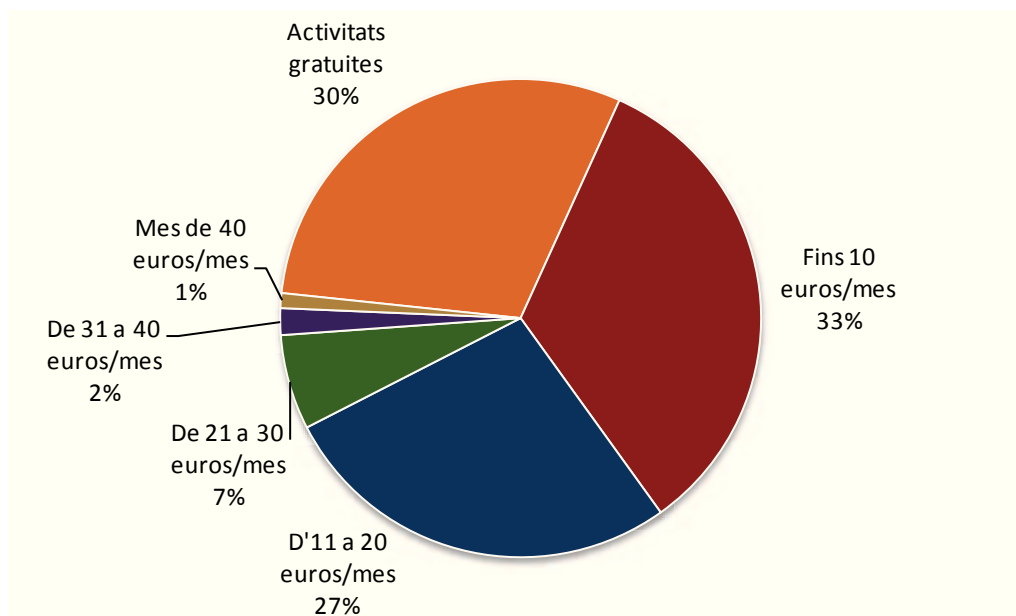
Un últim aspecte a comentar és que, si bé la demanda de preus més assequibles és majoritària, les llars més benestants són més exigents amb el tipus d'oferta i amb els aspectes de la qualitat de les activitats i dels espais.

El cost econòmic

El Debat Familiar posa en evidència que a la Barceloneta el cost de les activitats extraescolars és un dels aspectes més valorats per part de les famílies.

De fet, el 69,9 % opinen que una activitat extraescolar de dues hores setmanals hauria de tenir algun cost econòmic per a les famílies, mentre que el 30,1 % consideren que hauria de ser gratuïta. El preu que es considera més adequat oscil·la entre els 10 i els 30 euros al mes.

Gràfic 15. Opinió sobre el preu que s'hauria de pagar per una activitat extraescolar de dues hores setmanals (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

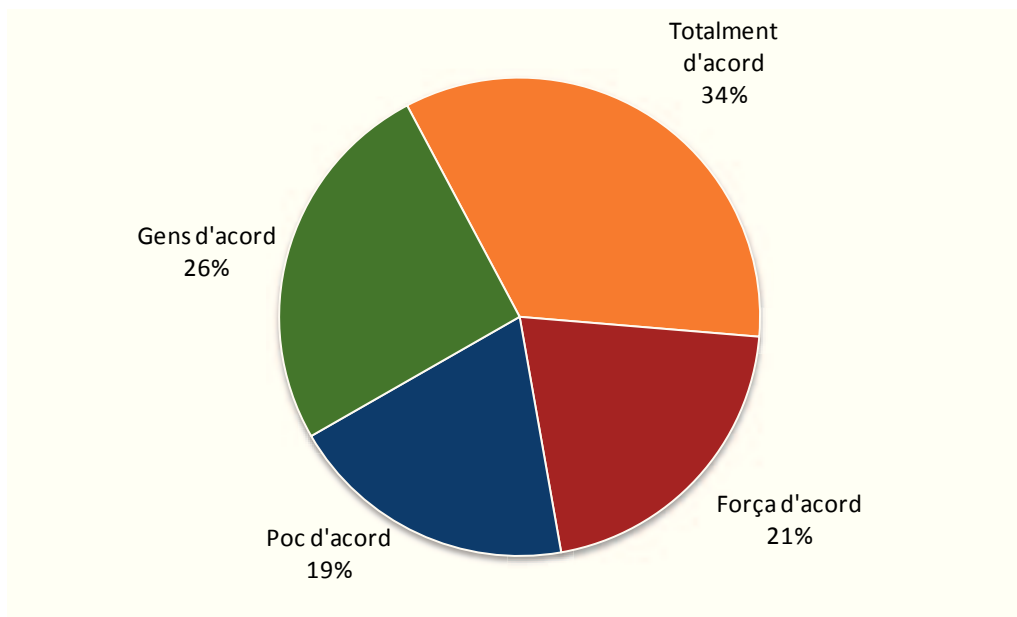
El nombre de fills i filles condiciona l'opinió de les famílies sobre el preu de les activitats, de manera que les famílies més nombroses són les que més es decanten per la gratuïtat o per costos menys elevats. Com ja s'ha comentat, també ho fan les que tenen un estatus socioeconòmic inferior.

Compartir els espais

Per acabar, el Debat Familiar pregunta a les famílies quin és el seu grau d'acord amb el fet que les activitats extraescolars que ofereixen les escoles s'obrin als infants del barri.

El 55,0 % de les famílies tindrien una resposta positiva davant l'obertura de les escoles a tots els infants del barri.

Gràfic 16. Les activitats de l'escola haurien de ser obertes als infants del barri? (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

4. IDEES CLAU

A continuació es presenten de forma resumida les idees clau que els agents i les famílies de la Barceloneta han posat de manifest durant la fase de diagnosi. Aquestes idees han de servir per identificar amb els agents les necessitats principals del territori, consensuar quines són més prioritàries i elaborar un pla d'acció.

Idees clau sobre els agents promotors d'activitats

- Les AMPA del barri tenen importants dificultats per organitzar activitats fora de l'horari lectiu i implicar les famílies dels centres en la dinàmica de l'entitat.
- Els equipaments públics (biblioteca, centre cívic) són el motor a l'entorn del qual giren la major part de les propostes educatives i culturals del barri.
- Cal destacar l'elevat grau de coneixement mutu que hi ha entre els diferents agents educatius i socials.
- Es donen moments de trobada i de contacte entre les entitats a escala bilateral, però gairebé no hi ha espais consolidats i formalitzats que facilitin el treball conjunt entre les entitats (tret de la Coordinadora de Grups Corals, la Taula d'Infància i Joves).
- Els espais que s'han generat en el marc del Pla Comunitari o gràcies al desenvolupament del Pla de Barris han afavorit oportunitats de treball compartit entre els agents.
- La Festa dels Cors mobilitza bona part de les famílies del barri. Esdevé un moment de trobada i d'activitat compartida al voltant de la percussió.

Idees clau sobre l'oferta i la demanda d'activitats

- Al territori, l'oferta extraescolar és escassa i poc diversificada, i la major part se centra en l'esport i en el lleure (esplai diari).
- Més de la meitat de les activitats que s'organitzen a la Barceloneta són realitzades per equipaments públics i entitats esportives.
- Sis de cada deu infants fan alguna activitat fora de l'horari escolar. L'activitat més estesa és l'esportiva, seguida de les disciplines artístiques i informàtica i idiomes.
- La realització d'activitats varia en funció de les característiques i dels recursos familiars, de l'horari laboral dels pares i mares i del seu nivell cultural. Alguns grups socials —com ara els infants d'origen immigrant i les famílies afectades per l'atur—fan menys activitats.
- A l'hora de decidir apuntar els fills i filles a activitats extraescolars, les famílies valoren que sigui un espai de diversió, però també que els infants facin esport, que

adquireixin coneixements, que es formin en valors i que es relacionin amb altres nens i nenes.

- Les activitats també ajuden a compatibilitzar els horaris dels infants amb els dels pares i mares. Aquesta necessitat és superior a les llars on el pare o la mare treballen fora de casa a jornada completa, sobretot quan la mare arriba a casa més enllà de les 18 hores.
- Les noies realitzen menys activitats fora de l'horari escolar que els nois. Elles tendeixen a dedicar més temps a les activitats de caràcter instructiu i cultural, i ells a les activitats esportives.
- De mitjana es fan activitats extraescolars 2,8 dies a la setmana, majoritàriament entre el dilluns i el divendres. També hi ha molta activitat el dissabte al matí i fora del centre escolar.
- Amb l'edat augmenta la realització d'activitats fora de l'escola.
- El 90 % dels infants farien alguna activitat que no fan, especialment artístiques, informàtica i idiomes i esportives.
- Se sol·licita un volum més elevat d'activitats extraescolars de dilluns a divendres, preferentment de les 16.30 a les 18.00 hores, per part dels més petits, i de les 18.00 a les 20.00 hores, per als més grans, així com més oferta d'activitats familiars entre setmana a la tarda i el dissabte al matí.
- El motiu principal de no fer activitats és que es considera que són massa cares. Les famílies voldrien disposar d'activitats de preus assequibles, i tenir més diversitat d'activitats i d'espais públics.
- La majoria de les famílies consideren positiva la proposta d'obrir les activitats de les escoles a tots els infants del barri.

5. FONTS D'INFORMACIÓ

5.1. Agents educatius i socials entrevistats

Escola Mediterrània
Escola Alexandre Galí
Escola Sant Joan Baptista
Serveis Educatius
AMPA Escola Mediterrània
AMPA Escola Alexandre Galí
AMPA Escola Sant Joan Baptista
Coordinadora de Grups Corals
Esplai Illa de la Gavina
AEiG La Salle Barceloneta
Associació Barceloneta Alerta (Pla Comunitari de la Barceloneta)
Associació Esportiva Barceloneta
Barceloneta Escacs Club
Club de Futbol Barceloneta
Poliesportiu Marítim-Fundació Claror
Club Natació Atlètic Barceloneta
Club Esportiu Atlàntic Barceloneta
Centre Obert Glamparetes
Direcció Centre Cívic Barceloneta
Suport Territorial, Centre Cívic Barceloneta
Casal Infantil i Projecte Franja Centre Cívic Barceloneta
Joves Centre Cívic Barceloneta
Biblioteca Barceloneta La Fraternitat
La Fàbrica del Sol
Educatadors de Carrer (APC)
Punt Informació Juvenil

5.2. Centres escolars participants en l'experiència del Debat Familiar

Escola Mediterrània
Escola Alexandre Galí
Escola Sant Joan Baptista

5.3. Annex

Taula 15. Sexe dels infants (%)

Sexe	La Barceloneta
Noi	43,5
Noia	56,5
Total	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 16. Cicle educatiu (%)

	La Barceloneta
Cicle inicial	42,5
Cicle mitjà	28,5
Cicle superior	29,0
Total	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 17. Lloc de naixement dels infants (%)

Lloc de naixement	La Barceloneta
Catalunya	84,1
Resta d'Espanya	1,3
Resta d'Europa	3,9
Amèrica	8,6
Àfrica	1,3
Àsia i Oceania	0,9
Total	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 18. Lloc de naixement dels pares i mares (%)

Lloc de naixement	Pares	Mares
Catalunya	56,2	62,4
Resta d'Espanya	12,9	10,1
Resta d'Europa	8,4	6,9
Amèrica	13,5	13,3
Àfrica	7,3	6,4
Àsia i Oceania	1,7	0,9
Total	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 19. Quantitat de persones que viuen a la llar (%)

Persones	La Barceloneta
Dues	8,0
Tres	22,8
Quatre	45,1
Cinc	21,1
Sis	2,1
Més de sis	0,8
Total	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 20. Nombre de germans/es (%)

Nombre de germans/es	La Barceloneta
Cap	33,2
Un	47,7
Dos	14,5
Tres i més	4,7
Total	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 21. Hores setmanals de treball remunerat dels pares i mares (%)

Hores	Pares	Mares
No treballa	17,9	38,5
Fins a 20 hores	6,7	11,5
Entre 20 i 30 hores	1,7	11,9
Entre 30 i 40 hores	25,1	23,4
Més de 40 hores	48,6	14,7
Total	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 22. Participació en activitats extraescolars segons el tipus de centre (%)

Participació	La Barceloneta	Titularitat	
		Pública	Concertada
Sí	59,8	53,9	73,6
No	40,2	46,1	26,4
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 23. Participació en activitats extraescolars segons el nombre de persones a la llar i el lloc de naixement (%)

Participació	La Barceloneta	Persones a la llar				Lloc de naixement	
		Dues	Tres	Quatre	Cinc o més	Catalunya i Espanya	Altres països
Sí	59,8	63,2	61,1	64,5	50,9	61,3	58,8
No	40,2	36,8	38,9	35,5	49,1	38,7	41,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 24. Tipus d'activitat i espai de realització segons el tipus de centre (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Centre públic	Centre concertat	Centre públic	Centre concertat
Esportiva	51,5	31,9	32,9	48,6
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	26,9	19,4	12,0	13,9
Informàtica, idiomes	21,0	11,1	9,0	16,7
Reforç escolar	4,2	1,4	7,2	8,3
Educació en el lleure	4,8	6,9	13,8	9,7
Cultural (castellers, banda de música, coral)	15,0	0,0	3,0	1,4
Lúdica	9,0	8,3	16,2	6,9

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 25. Tipus d'activitat i espai de realització segons el cicle educatiu (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola			Fora de l'escola		
	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior
Esportiva	52,3	49,2	38,3	40,9	40,7	31,7
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	27,3	25,4	21,7	9,1	18,6	16,7
Informàtica, idiomes	21,6	18,6	13,3	3,4	23,7	13,3
Reforç escolar	1,1	5,1	6,7	4,5	13,6	8,3
Educació en el lleure	5,7	3,4	6,7	6,8	16,9	13,3
Cultural (castellers, banda de música, coral)	13,6	8,5	8,3	1,1	3,4	5,0
Lúdica	12,5	5,1	6,7	15,9	13,6	8,3

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 26. Tipus d'activitat i espai de realització segons el lloc de naixement (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Nascuts a Catalunya i Espanya	Nascuts a altres països	Nascuts a Catalunya i Espanya	Nascuts a altres països
Esportiva	44,7	52,9	37,7	44,1
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	24,1	29,4	12,6	14,7
Informàtica, idiomes	18,6	14,7	10,6	17,6
Reforç escolar	2,5	5,9	8,0	5,9
Educació en el lleure	5,0	5,9	13,6	8,8
Cultural (castellers, banda de música, coral)	8,0	26,5	2,0	5,9
Lúdica	8,0	11,8	12,1	23,5

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 27. Activitats extraescolars sobre les quals es voldria tenir més informació segons el sexe i el cicle educatiu (% de resposta múltiple)

Activitats	La Barceloneta	Sexe		Cicle educatiu		
		Noi	Noia	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior
Esportiva	39,3	44,6	35,1	38,6	33,9	43,3
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	43,1	30,7	55,0	43,2	35,6	46,7
Informàtica, idiomes	58,2	57,4	58,8	56,8	64,4	53,3
Reforç escolar	27,6	36,6	21,4	34,1	20,3	25,0
Educació en el lleure	19,7	24,8	16,8	25,0	16,9	18,3
Cultural (castellers, banda de música, coral)	16,7	16,8	16,0	18,2	13,6	16,7
Lúdica	19,7	19,8	20,6	19,3	15,3	20,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 28. Horaris en què es voldria tenir més oferta d'activitats extraescolars per als fills/es (%)

Horaris	La Barceloneta
Dilluns	
▪ De 16.30 a 18.00 h	43,1
▪ De 18.00 a 20.00 h	28,2
Dimarts	
▪ De 16.30 a 18.00 h	41,6
▪ De 18.00 a 20.00 h	18,2
Dimecres	
▪ De 16.30 a 18.00 h	42,1
▪ De 18.00 a 20.00 h	24,4
Dijous	
▪ De 16.30 a 18.00 h	40,7
▪ De 18.00 a 20.00 h	19,6
Divendres	
▪ De 16.30 a 18.00 h	39,7
▪ De 18.00 a 20.00 h	23,4
Dissabte	
▪ Matí	29,2
▪ Tarda	21,5
Diumenge	
▪ Matí	10,0
▪ Tarda	8,6

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.